

**Uddannelsesprogram
Specialpsykologuddannelsen
i Psykiatri**

Region Hovedstadens Psykiatri

Introduktions- og hoveduddannelsesforløb

**Uddannelsessted:
Psykiatrisk Center Sct Hans**

December 2018

Indhold

Indledning	
1. Præsentation af uddannelsesstedet	4
1.1 Det samlede uddannelsesforløb	4
1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Psykiatrisk Center Sct Hans	5
1.2.1 Funktioner	5
1.2.2 Afsnit	6
1.2.3 Undervisning og forskning	6
1.2.4 Patientgrundlag, kapacitet og personale	7
2. Ansvarsfordeling	7
2.1 Ansvars og rollefordeling	10
3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner	11
4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet	11
4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet	11
4.2 Progression i uddannelsesforløbet	13
4.3 Kompetenceudvikling	13
4.4 Vejledning og supervision	14
4.5 Læringsmetoder	15
4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer	16

Uddannelsen til specialpsykolog i psykiatri kan indledes efter opnåelse af Socialministeriets autorisation for psykologer. Uddannelsen består af et års ansættelse i introduktionsstilling og tre års ansættelse i hoveduddannelsesstilling.

Uddannelsesprogrammet indeholder kompetenceskemaer, der angiver de kliniske kompetencer, der også er angivet i målbeskrivelserne for introduktions- og hoveduddannelse. Kompetencerne i målbeskrivelserne for introduktionsuddannelsen skal være opnået inden påbegyndt hoveduddannelsesforløb, i henhold til § 15 i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1303 af 25. november 2010 om specialuddannelse af psykologer i børne- og ungdomspsykiatri og psykiatri. Forudsætning for ansættelse i hoveduddannelsesstilling i psykiatri er således godkendt introduktionsstilling og gennemførte teoretiske kurser. Uddannelsesprogrammet indeholder også en oversigt over uddannelsens teoretiske kurser.

Den uddannelsessøgende psykolog ansættes i Region Hovedstadens Psykiatri med tjeneste på Psykiatrisk Center Sct Hans. Uddannelsesforløbet indeholder yderligere tjenestesteder, idet et eller flere af de

psykiatriske centre i Region Hovedstadens Psykiatri, der er godkendt som uddannelsessted, skal indgå i uddannelsesforløbet. Uddannelsesforløbet er sammensat af fire blokke af hver 12 måneders varighed. En blok indeholder ophold på afsnit inden for uddannelsesområdet, og hvert ophold på de enkelte afsnit skal være mindst seks måneder, jf. bekendtgørelsens § 13.

Uddannelsesforløbet er sammensat, så den uddannelsessøgende psykolog får tilknytning til forskellige funktionsområder for at sikre en bred uddannelse med vægt på både de psykopatologiske kompetencer, forskning og kompetencer med henblik på tværfagligt samarbejde.

I specialpsykologuddannelsen indgår en række teoretiske kurser. Disse kurser foregår fælles for alle fem regioner i landet. En beskrivelse af kursusrækkerne for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen findes i bilag 2 samt i målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelsen, der kan findes på www.specialpsykologuddannelsen.dk.

1. Præsentation af uddannelsesstedet

1.1 Det samlede uddannelsesforløb

Sammensætningen af uddannelsesforløbet skal sikre, at den uddannelsessøgende opnår de kompetencer, der er beskrevet i målbeskrivelsen.

Introduktionsuddannelsen

Introduktionsuddannelsen består af én blok af 12 måneders varighed. Introduktionsuddannelsen foregår på åbent/ integreret sengeafsnit på et andet psykiatrisk center i Region Hovedstaden end Psykiatrisk Center Sct Hans, fortrinsvist Psykiatrisk Center Amager, subsidiært Psykiatrisk Center Nordsjælland (hvor der både er akutte og elektive afsnit).

Hoveduddannelsen

Hoveduddannelsen er sammensat af tre blokke (blok 2, blok 3 og blok 4). Blok 2 er tilknyttet klinik for behandling af ikke-psykotiske lidelser, Blok 3 består af distriktskykiatri, herunder ambulatorium/OP team, samt ophold på lukket akutmodtageafsnit/psykiatrisk skadestue på Psykiatrisk Center Nordsjælland (eller andet Psykiatrisk center i Region Hovedstaden end Psykiatrisk Center Sct Hans). Blok 4 består af ophold i psykiatrisk specialafsnit (retspsykiatri), samt et fokuseret ophold i børne- og ungdomspsykiatrien. Det konkrete indhold i den enkelte blok fastlægges i forhold til driften, den uddannelsessøgende psykologs interesser samt eventuelle manglende tilegnede kompetencer i forhold til målbeskrivelsen. Det fokuserede ophold i børne- og ungdomspsykiatri afvikles obligatorisk. Der indgås aftaler mellem de psykiatriske centre og de børne- og ungdomspsykiatriske centre¹ inden for samme optageområde i forbindelse med tilrettelæggelsen af det fokuserede ophold. For den uddannelsessøgende ved Psykiatrisk Center Sct Hans vil der således indgås aftale med Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Glostrup om fokuseret ophold.

Eksempel på et samlet uddannelsesforløb på Psykiatrisk Center Sct Hans.

Introduktionsuddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år			
Blok 1 (funktionsområde)	Blok 2 (funktionsområde)	Blok 3 (funktionsområde)		Blok 4 (funktionsområde)
12 måneder	12 måneder	11 måneder	1 måned	12 måneder
PC Amager/ PC Nordsjælland: Åbent/ integreret afsnit	PC Sct Hans: Klinik for Kognitiv terapi	PC Nordsjælland/PC Amager: Lukket modtageafsnit/ psykiatrisk skadestue	BUC Glostrup: Fokuseret ophold på børne- og ungdoms- psykiatrisk	PC Sct Hans: Specialiseret sengeafsnit (eksempelvis retspsykiatrisk) lukket/åben

Blokkene kan byttes rundt afhængig af drift og SPU's uddannelsens plan

¹ De Børne- og Ungdomspsykiatriske Centre vil fra 1. januar 2013 organisatorisk være et center.

I uddannelsesforløbet kan, udover 2 år på åben/lukket stationært afsnit, indgå kortervarende (maks 1 måned) fokuseret ophold på afsnit inden for eksempelvis:

- Gerontopsykiatri
- Hukommelsesklinikken (RH)
- Særligt komplicerede traumatiserede flygtninge
- Særligt komplicerede seksuelle forstyrrelser
- Særligt komplicerede transkulturelle psykiatriske patienter
- Spiseforstyrrelser
- Rehabilitering

Ophold på specialafsnit fastlægges under hensyn til målbeskrivelsens krav, kravet om kendskab til ICD-10's klassifikation af psykiske lidelser, lokale organisatoriske forskelligheder samt muligheden for, at opholdet kan tilrettelægges på et andet center, end på uddannelsesstedet.

1.2 Beskrivelse af uddannelsessted: Psykiatrisk Center Sct Hans

Psykiatrisk Center Sct. Hans er et af 8 (voksen)psykiatriske centre i Region Hovedstadens Psykiatri og er et af Københavns Universitets universitetshospitaler. Psykiatrisk Center Sct Hans modtager patienter over 18 år henvist fra de øvrige psykiatriske centre i Region Hovedstadens Psykiatri, praktiserende læger, psykiatere og distriktskykiatrien. Centret yder både almen psykiatrisk behandling og højt specialiseret behandling og pleje. Arbejdsområderne indbefatter almen psykiatri, dobbeltdiagnose (alvorlig psykisk lidelse og svært behandleligt misbrug), ambulant kognitiv terapi og specialområdet retspsykiatri. En stor del af de indlagte patienter, har, på linje med patienter på de øvrige psykiatriske centre i Region Hovedstaden, diagnosen skizofreni og mange har en dobbeltdiagnose, idet de foruden psykosen har et misbrug (alkohol og/eller stoffer). I det retspsykiatriske regi ses en del patienter med svære adfærdsforstyrrelser og ofte intet socialt netværk eller bolig. Centret består af to hovedafdelinger (M og R). Afd. M varetager almen behandling af psykiatriske patienter, der tillige ofte har svært behandleligt misbrug (doppeltdiagnose). Derudover varetager Afdeling M bl.a. ambulant behandling af patienter med ikke psykotiske lidelser i Klinik for Kognitiv Terapi. Afdeling R varetager den retspsykiatriske ekspertfunktion i Region Hovedstaden og modtager patienter, hvor den psykiske lidelse og den retslige foranstaltning er komplekse og kræver særlig ekspertise. Psykiatrisk Center Sct. Hans har desuden ambulatorium i København på Carl Nielsens Allé 9, hvor der er dagtilbud og OP teams. Psykiatrisk Center Sct. Hans ledes af en centerledelse, der består af en centerchef, to klinikchefer og to udviklingschefer, der tilsammen udgør centerledelsen. Ledelsen af psykologerne på afd. R, samt sengeafsnitspsykologer på afd. M, varetages af chefpsykologen, mens den faglige ledelse af psykologerne på Klinik for Kognitiv Terapi varetages af psykologfaglig leder.

1.2.1 Funktioner

Med specialeplanens revision varetager Psykiatrisk Center Sct Hans, udover hovedfunktionerne, desuden regionsfunktion for retspsykiatri

1.2.2 Afsnit

- 2 åbne sengeafsnit med henholdsvis 16 og 12 senge
- 3 integrerede sengeafsnit med hver 26 senge
- 8 lukkede afsnit, fem med 9 senge, to med 10 senge og et med 16 senge
- Ambulatorium med dagtilbud og to OP-teams.

Kompetencecentre:

- Kompetencecenter for dobbeltdiagnoser (Psykiatrisk Center Sct Hans)
- Kompetencecenter for retspsykiatri (fælles mellem Psykiatrisk Center Glostrup og Psykiatrisk Center Sct Hans, lokaliseret på Psykiatrisk Center Sct Hans)

1.2.3 Undervisning, vejledning og forskning

Undervisning

På Psykiatrisk Center Sct Hans eksisterer en række tilbud inden for undervisning og supervision, som den enkelte psykolog kan deltage i:

- *Læge/psykologundervisning*: 1 time hver tirsdag
- *Samrating vdr risikovurderinger*: 1 time ugentligt
- *Kliniske konferencer*: 2 timer ca. hver 2-4. uge
- *Fagligt forum (gensidig undervisning psykologer)*: 1 time ugentligt
- *Afsnitsspecifik undervisning for det tværfaglige personale*
- *Ad hoc undervisning på morgenmøder på afsnit*

Derudover afholdes hvert år to til tre kurser/temadage specifikt for alle psykologer, tilrettelagt med henblik på både centerets kognitive strategi, testekspertise, netværksudbygning samt psykologers efteruddannelse.

Der er herudover mulighed for at deltage i forskellige supervisionsfora for alle psykologer tilknyttet centret:

- *Testsupervision*: 3 timer hver måned
- *Monofaglig gruppesupervision*: 2 timer per måned
- *Supervision af supervision*: Eksternt + internt efter behov – og for enkelte ift. efteruddannelse
- *Individuel supervision*: Efter behov (ikke autoriserede psykologer hos autoriserede psykologer, autoriserede psykologer hos psykolog med specialistuddannelse)
- *Supervision i afsnit og tværfaglige teams*: 1-3 time hver uge, både fast og ad hoc ift afsnitsfunktion

Vejledning

Den uddannelsessøgende modtager, ud over vejledning fra uddannelsesansvarlig specialpsykolog og hovedvejleder(e), kontinuerlig lægefaglig vejledning 1-2 timer ugentligt ved overlæge og speciallæge i psykiatri, der er tidligere klinikchef og som er tilkoblet som fast lægefaglig vejleder for specialpsykologuddannelsessøgende på centret. Dette er iværksat for bl.a. at sikre den højst mulige faglige kvalitet og standard af arbejdsopgaver, der deles med lægegruppen (indlæggelsesjournaler, epikriseskrivning, behandlingsplaner, udskrivningsplaner mv.).

Herudover deltager den specialpsykologuddannelsessøgende i 1-3 ugentlige lægemøder alt afhængig af aktuelt afsnitstilhørssted og dette steds faste mødekadence.

Forskning

Psykiatrisk Center Sct Hans har siden 1971 haft et forskningsinstitut for biologisk psykiatri, der har bidraget med væsentlige resultater for udvikling af psykiatrien i Danmark og internationalt. Instituttets forskning har i særlig grad fokus på patienter med langvarige og svære psykoser og er med til at bygge bro mellem forskningen og den kliniske hverdag i centret. Mere specifik forskes i identificering af genetiske- og miljømæssige risikofaktorer, der kan føre til udviklingen af psykiske sygdomme og som kan påvirke udbyttet af den psykiatriske behandling. De primære satsningsområder er skizofreni, ADHD, autisme og depression samt sygdomme som fedme, misbrug og diabetes, der udviser co-morbiditet med disse lidelser. Forskningsinstituttet ledes af professor Thomas Werge.

Kompetencecentret for dobbeltdiagnose og Kompetencecentret for retspsykiatri, der begge har til huse på Psykiatrisk Center Sct Hans, facilliterer ligeledes forskningsmiljø, kompetencer og forskningsmuligheder på centret.

Herudover er der lokale forskningsprojekter forankret på specifikke afsnit eller hos specifikke personaler, der har interesse og mulighed herfor.

1.2.4 Patientgrundlag, kapacitet og personale

Patientgrundlag pr. 1. januar 2017	
Antal indlæggelser (i 2016)	322
Ambulante besøg (i 2016)	12977
Kapacitet pr. 1. januar 2017	
Antal normerede senge:	192 (180 aktuelt/ 192 pr. sept. 2017)
Antal sengeafsnit:	13
Antal ambulatorier:	2
Antal lukkede senge:	86
Antal åbne og integrerede senge:	106 (94 aktuelt /106 pr. sept 2017)

Antal distriktpsychiatriske enheder:	1
Antal OP-teams:	2
Klinik for kognitiv terapi:	1
Antal øvrige kompetencecentre/teams:	2
Antal fuldtidsstillinger pr. 1. januar 2017 (årsværk) i alt:	
Lægepersonale:	31
Andre akademikere:	17
Psykologer:	22 (heraf 6 med specialistgrad)
Plejepersonale:	390
Øvrigt sundhedspersonale:	80
Socialrådgivere/formidler:	8
Service- og teknisk personale:	25
Administrativ personale (inkl. centerledelse.):	23
Uddannelsesansvarlig specialpsykolog	Tine Wøbbe, chefpsykolog, Region Hovedstadens Psykiatri tine.woebbe@regionh.dk

Yderligere information om Psykiatrisk Center Set Hans: <https://www.psykiatri-regionh.dk/centre-og-social-tilbud/Psykiatriske-centre/Sider/default.aspx>

2. Ansvarsfordeling

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog for Psykiatrisk Center Set Hans har det overordnede ansvar for det samlede uddannelsesforløb (blok 1 – blok 4), herunder ansvar for at sikre sammenhæng mellem de forskellige blokke i uddannelsesforløbet. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog sørger for, at alle uddannelsessøgende psykologer i uddannelsesstilling får tildelt en hovedvejleder, som er senior i forhold til den uddannelsessøgende. Hovedvejlederen har ansvaret for den praktiske gennemførelse af uddannelsesforløb i centret. Klinikchefen på uddannelsesstedet har i samarbejde med chefpsykolog ansvar for at sikre at det samlede uddannelsesforløb kan gennemføres.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog er ansvarlig for:

- Det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet
- Uddannelsens lokale tilrettelæggelse, herunder ansvarlig for, at der foreligger uddannelsesprogrammer for centrets uddannelsesstillinger for specialuddannelsen af psykologer
- At der udarbejdes og godkendes individuelle uddannelsesplaner for centrets uddannelsessøgende psykologer
- Planlægning og gennemførelse af fokuserede ophold eller ophold på specialafsnit på andet uddannelsessted

- Tildeling af hovedvejleder
- At sikre uddannelsens fortsatte fremdrift ved skift af hovedvejleder undervejs i uddannelsesforløbet
- Udarbejdelse af funktionsbeskrivelse for hovedvejleders arbejdsopgaver
- Overordnet ansvar for gennemførelse af vejledersamtaler, herunder introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler
- Program for introduktion til uddannelsen i centret
- Inddragelse af speciallæger i den løbende kliniske vejledning
- At sikre, at opnåede kompetencer løbende bliver attesteret
- Håndtering af uhensigtsmæssige uddannelsesforløb
- At sikre evaluering af uddannelsen
- Feedback til chefpsykologen og centerledelsen.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog kan delegere evaluering og attestering af enkeltkompetencer til andre psykologer eller speciallæger.

Hovedvejleders opgaver

- At udarbejde individuel uddannelsesplan
- At sikre gennemførelse af uddannelsesplanen
- Løbende justering af uddannelsesplanen
- Organisere gennemførelsen af et introduktionsprogram
- At sikre/medvirke til, at der ydes klinisk vejledning
- Gennemføre vejledningssamtaler
- Inddrage den uddannelsesansvarlige specialpsykolog i uhensigtsmæssigt forløb
- At sikre evaluering af enkeltkompetencer
- Attestere tilegnede kompetencer.

Den uddannelsessøgendes ansvar

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvaret for egen læring og kompetenceudvikling. Hver uddannelsessøgende psykolog får udleveret en logbog, hvor gennemførelsen af uddannelsesplanens enkelte elementer samt tilegnelsen af de krævede kompetencer dokumenteres. Det er den uddannelsessøgende psykologs eget ansvar at føre logbog og dermed sørge for at få de enkelte kompetencer evalueret, godkendt og attesteret af hovedvejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog.

2.1 Ansvars- og rollefordeling

Funktionsområder	Uddannelsesansvarlig psykolog (Tine Wøbbe, Chefpsykolog, Region Hovedstadens Psykiatri)	Hovedvejleder (psykolog med senioritet og/eller specialistuddannelse udpeget af den uddannelsesansvarlige)	Supervisorer og vejledere (flere personer)	Uddannelsessøgende
Uddannelsesprogram	▪ Udarbejde uddannelsesprogram	▪ Være fortrolig med uddannelsesprogram	▪ Kende uddannelsesprogram	▪ Være fortrolig med uddannelsesprogram ▪ Være ansvarlig for egen læring og kompetenceudvikling
Uddannelsesplan	▪ Sikre at der udarbejdes individuel uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog. ▪ Sikre gennemførelse af individuel uddannelsesplan. ▪ Sikre justering i uddannelsesplan, hvor dette er påkrævet. ▪ Sikre at der indgås lokale samarbejdsaftaler med andre relevante afdelinger. ▪ Planlægge og sikre gennemførelse af fokuserede ophold og studiebesøg.	▪ Medvirke til udarbejdelse af individuel uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog ▪ Medvirke til gennemførelse af individuel uddannelsesplan. ▪ Eventuelt justere uddannelsesplan i samarbejde med den uddannelsessøgende psykolog og den uddannelsesansvarlige ▪ Medvirke til indgåelse af lokale aftaler med andre relevante afdelinger. ▪ Medvirke til planlægningen af fokuserede ophold og studiebesøg.	▪ Holde sig orienteret	▪ Udarbejde i samarbejde med uddannelsesansvarlig og/eller hovedvejleder. ▪ Orienter uddannelsesansvarlig ved vanskeligheder med progression i uddannelsesplan.
Klinisk vejledning	▪ Udpege hovedvejleder til den uddannelsessøgende psykolog	▪ Yde klinisk vejledning/supervision i forhold til det daglige arbejde og specifikke kompetencer i	▪ Yde klinisk vejledning i det daglige og i fastlagt omfang.	▪ Deltage i klinisk vejledning og forberede sig dertil. ▪ Give feedback til

Funktionsområder	Uddannelsesansvarlig psykolog (Tine Wøbbe, Chefpsykolog, Region Hovedstadens Psykiatri)	Hovedvejleder (psykolog med senioritet og/eller specialistuddannelse udpeget af den uddannelsesansvarlige)	Supervisorer og vejledere (flere personer)	Uddannelsessøgende
	▪ Udarbejde funktionsbeskrivelse for hovedvejleders opgaver. ▪ Sikre status af kompetenceudvikling (min. 3 x årligt)	fastlagt omfang. ▪ Give feedback. ▪ Medvirke ved status af kompetenceudvikling (min. 3 x årligt)	▪ Give feedback.	vejledere mhp. at sikre optimalt samarbejde.
Evaluering af den uddannelsessøgende psykolog	▪ Sikre evaluering af kompetencer i samarbejde med hovedvejleder. ▪ Sikre attestation af opnåede kompetencer i samarbejde med uddannelsessøgende psykolog. ▪ Overordnet ansvar ved utilfredsstillende forløb.	▪ Evaluere den uddannelsessøgende psykologs kompetencer i samarbejde med vejleder og den uddannelsesansvarlige. ▪ Attestere opnåede kompetencer. ▪ Inddrage den uddannelsesansvarlige ved uhensigtsmæssige uddannelsesforløb.	▪ Evaluere og attestere kompetencer efter aftale med hovedvejleder. ▪ Evaluere og attestere delkompetencer efter aftale med hovedvejleder. ▪ Rapportere om vejledningsforløb til hovedvejledere eller uddannelsesansvarlig.	▪ Sikre attestation af opnåede kompetencer. ▪ Løbende opdatere porteføljen. ▪ Give feedback om uddannelsesforløb til hovedvejleder/uddannelsesansvarlig.
Evaluering af uddannelsen	▪ Sikre evaluering af uddannelsen. ▪ Give afdelingen feedback			▪ Evaluere uddannelsesstedet på fastlagte skemaer.

3. Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner

Den uddannelsessøgende psykologs rolle og arbejdsfunktioner defineres i den lokale instruks for ansvars- og kompetencefordeling på uddannelsesstedet.

4. Beskrivelse af uddannelsesforløbet

4.1 Overordnede krav til uddannelsesforløbet

Sundhedsstyrelsens godkendte målbeskrivelser for henholdsvis introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen udgør sammen med det godkendte uddannelsesprogram grundlag for uddannelsesforløbet.

Den uddannelsessøgende psykolog skal under det samlede uddannelsesforløb opnå erfaring med undersøgelse, diagnostik og psykologisk behandling inden for de vigtigste hovedafsnit af ICD 10' Kap. Vs psykiske diagnoser med relevans for voksne. Nedenfor er der angivet en model for, hvornår i uddannelsesforløbet der opnås kendskab til de vigtigste hovedafsnit af ICD 10 Kap V's diagnoser:

Introduktionsuddannelsen: 1. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år	Hoveduddannelsen: 2. – 4. år		
Blok 1 (funktionsområde)	Blok 2 (funktionsområde)	Blok 3 (funktionsområde)	Blok 4 (funktionsområde)	
12 måneder	12 måneder	11 måneder	1 måned	12 måneder
PC Amager/ PC Nordsjælland: Åbent/ integreret afsnit	PC Sct Hans: Klinik for Kognitiv terapi	PC Nordsjælland/PC Amager: Lukket modtageafsnit/ psykiatrisk skadestue	BUC Glostrup: Fokuseret ophold på børne- og ungdomspsy kiatrisk center	PC Sct Hans: Specialiseret sengeafsnit (eksempelvis retspsykiatrisk) lukket/åben
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	
Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med: F00-09: Organiske (inkl. symptomatiske) psykiske lidelser F10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F40-49: Nervøse og Stressrelaterede tilstande samt tilstande med psykisk betingede legemlige symptomer. F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med: F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F40-49: Nervøse og Stressrelaterede tilstande samt tilstande med psykisk betingede legemlige symptomer. F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med: F00-09: Organiske (inkl. symptomatiske) psykiske lidelser F10-19: Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd F90-98: Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndom og adolescens <i>Derudover afhænger diagnosegrupper af de specialafsnit, der indgår i det konkrete uddannelsesforløb.</i>	Væsentligste hovedafsnit i ICD-10, som den uddannelsessøgende stifter særligt bekendtskab med: F20-29: Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser F30-39: Affektive sindslidelser F40-49: Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer F60-69: Forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd F80-89: Psykiske udviklingsforstyrrelser F90-98: Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser opstået i barndom og adolescens <i>Derudover afhænger diagnosegrupper af de specialafsnit, der indgår i det konkrete uddannelsesforløb.</i>	

4.2 Progression i uddannelsesforløbet

Ved afslutning af hver blok i uddannelsesforløbet skal det sikres, at de mål der er opstillet i den individuelle uddannelsesplan er gennemført. De kompetencer, der er tilegnet i den pågældende blok, skal være attesteret i logbogen, inden den uddannelsessøgende psykolog påbegynder næste blok. Der skal ske overlevering om status for uddannelsesforløbet fra blok til blok. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har det overordnede ansvar for, at det sker.

Hver blok indledes med, at hovedvejleder/uddannelsesansvarlig specialpsykolog holder en introduktionssamtale, hvorefter der kan udarbejdes en ny individuel uddannelsesplan.

Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog for Psykiatrisk Center Sct Hans har det overordnede ansvar for uddannelsesforløbet, herunder godkendelse af det samlede uddannelsesforløb samt attestation for tidsmæssig gennemført delforløb (blokke). Ændringer i uddannelsesforløbet kan kun ske efter aftale mellem de berørte afsnit/afdelinger. Større ændringer skal meddeles til Sekretariatet for Specialpsykologuddannelsen.

4.3 Kompetenceudvikling

Et gennemført introduktionsforløb er en forudsætning for, at hoveduddannelsen kan påbegyndes. De kompetencer, der skal erhverves i hoveduddannelsen, bygger således naturligt videre på de kompetencer, der allerede er opnået i introduktionsforløbet. En præcis beskrivelse af samtlige mål for specialpsykologuddannelsen, der forudsættes opnået under introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen, findes i Målbeskrivelse for psykiatri, der bl.a. kan findes på: www.specialpsykologuddannelsen.dk

I uddannelsesprogrammets bilag 1a, ”Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i børne- og ungdomspsykiatri (introduktionsforløb)”, og bilag 1b ”Kompetenceskema for specialpsykologuddannelse i psykiatri (hoveduddannelsesforløb)”, findes kompetencer, konkretisering, læringsmetode samt vurderingsstrategi.

Kompetencer kan inddeles i:

- 1) *den obligatoriske*, hvor en kompetence skal opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet
- 2) *den optionelle*, hvor det er op til uddannelsesstedet at vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre kompetencens opnåelse, og
- 3) *den niveaudelte*, hvor kompetencen gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer og den løbende progression skal godkendes og attesteres.

Kompetencer, der tilegnes gennem deltagelse i kurser, skal typisk opnås på et bestemt tidspunkt i uddannelsesforløbet (1). Derudover vil det i de fleste tilfælde være op til det enkelte uddannelsessted at

vurdere, hvornår i uddannelsesforløbet, det er passende at sikre den enkelte kompetences opnåelse (2), da der er variation i de enkelte afsnits styrker og dermed i, hvornår det er mest naturligt at lære hvad.

Der er dog overordnet nogle hovedtræk i relation til tilegnelse af de kompetencer, der gentagne gange i hele uddannelsesforløbet skal opnås på forskellige niveauer (3). Her knyttes tilegnelsen af kompetencer så vidt muligt til kompleksitet. Det tilstræbes således, at de målbeskrevne kompetencer, der relaterer sig til patientforløb med de mindst komplekse problemstillinger, tilegnes i første del af uddannelsen, og at kompleksiteten øges i takt med uddannelsesforløbets progression. Der er dog tale om principper og retningslinjer, og undtagelser kan af praktiske grunde forekomme.

Det følger af målbeskrivelsen for uddannelse af specialpsykologer i psykiatri, at en specialpsykolog skal kunne varetage syv roller: psykologisk ekspert, kommunikator, samarbejder, leder/administrator, sundhedsfremmer, akademiker og professionel. Kompetencer for hver enkelt rolle er anført i bilag 1a og 1b.

4.4 Vejledning og supervision

Faglig vejledning

Faglig vejledning omfatter alle opgaver i klinikken og er en pædagogisk, direktiv undervisningsform, der er knyttet til konkrete situationer og arbejdsopgaver. Faglig vejledning vil typisk forekomme som rådgivning af den uddannelsessøgende eller som sidemandsoplæring. I hver blok gennem hele uddannelsesforløbet tilknyttes den uddannelsessøgende en hovedvejleder, som er ansvarlig for at sikre den løbende faglige vejledning i forhold til de kliniske opgaver. Den faglige vejledning tilrettelægges i forhold til opgaverne og målbeskrivelsen. Vejledningen må til enhver tid tilrettelægges under hensyntagen til afsnittets drift herunder prioritering af akutte opgaver. Attesting af kompetencer i logbogen foregår primært ved uddannelsesansvarlig specialpsykolog, men kan uddelegeres til hovedvejleder/faglig vejleder. Se endvidere under vurderingsstrategier.

Supervision

Supervision foregår som formaliserede, planlagte møder, hvor der arbejdes målrettet mod, at den uddannelsessøgende, der modtager supervision opnår et refleksionsniveau i forhold til eget arbejde og læring. Supervision er en lærende proces baseret på gensidig refleksion og teoretisk forståelse. Supervisor vil typisk være en specialpsykolog eller en senior autoriseret psykolog. Supervision kan også varetages af en ekstern supervisor evt. fra et andet center i psykiatrien. Supervisionsgrupper og lignende tilbud på uddannelsesstedet kan indgå som en del af den faglige vejledning.

Det tilstræbes, at der i gennemsnit sammenlagt ydes en times supervision/faglig vejledning om ugen i gennem hele uddannelsesforløbet, hvor kompetenceudvikling planlægges og justeres.

4.5 Læringsmetoder

I målbeskrivelsen for specialpsykologuddannelse i psykiatri findes en gennemgang af læringsmetoder og vurderingsstrategier tilknyttet de enkelte kompetencer. Nedenstående er centrale uddrag og uddybelser heraf samt forslag til øvrige læringsmetoder.

Klinisk arbejde

Ved klinisk arbejde som læringsmetode forstås enten mesterlære/sidemandsoplæring og klinisk arbejde under supervision. Mesterlære bygger på, at der ikke er adskillelse mellem læring og anvendelse af det lærte. Mesterlære foregår gennem deltagelse i det praktiske arbejde både i åbent- og lukket afsnit, psykiatrisk skadestue, distriktskykiatri, ambulatorium, mv. Mesterlære medfører gensidige forpligtelser for ”mester” og ”lærling”, og foregår over længere perioder i den sociale struktur, kultur mv. der er i et givet afsnit. Den enkelte ”lærling” vil have flere ”mestre” igennem uddannelsesforløbet. I moderne forstand er mesterlære en form for reflekterende læring, og indebærer mere end imitation af en mere erfaren kollegas adfærd. Klinisk arbejde under supervision bygger på kombinationen af supervision og udførelsen af det praktiske arbejde.

Fokuseret ophold

Formålet med et fokuseret klinisk ophold er at give muligheder for korterevarende ophold på afsnit, klinikker mv. der dækker arbejdsområder, som den uddannelsessøgende psykolog ellers ikke opnår erfaring med gennem ansættelse i introduktions- eller hoveduddannelse. Det vil afhænge af de enkelte afdelingers funktionsområder, hvilke fokuserede kliniske ophold, der vil være behov og mulighed for at tilbyde udenfor eget center. Fokuseret ophold kan vare i alt højst 2 måneder.

Selvstudium

Den uddannelsessøgende psykolog har ansvar for egen læring. Selvstudium er derfor også en metode til læring og indebærer, at den enkelte uddannelsessøgende – med eller uden hjælp fra andre – tager initiativ til at definere sine behov for læring, formulerer sine læringsmål, identificerer ressourcer og læringsstrategier hertil, og selv vurderer resultaterne. Registrering i porteføljen af læste artikler, litteratursøgninger, arbejde med pc-programmer etc. forstærker læringsprocessen. Selvstudium indgår som læringsmetode for alle kompetencer.

Undervisning

En meget velegnet læringsmetode er også at undervise andre. Planlægning kan med fordel ske i samarbejde med hovedvejleder eller anden senior psykolog. Undervisning af andre kan omfatte psykologer og alle andre personalegrupper, patienter og pårørende. Undervisningsopgaver registreres i porteføljen.

Fremlæggelse ved undervisning og litteraturkonferencer

Der er på uddannelsesstedet mulighed for at deltage i og selv fremlægge litteratur og kliniske problemstillinger ved tværfaglige konferencer samt i øvrige undervisningsfora, der primært retter sig mod psykologer og læger. Fremlæggelse i det forum er et godt sted at drøfte videnskabelige problemer i en klinisk sammenhæng. Fremlæggelser registreres i porteføljen.

Administrative opgaver

Heri indgår udarbejdelse af patientinformationsmaterialer, instrukser, udvalgsarbejde m.v. Gennemførte opgaver registreres i porteføljen.

Forskningstræning

Målet med forskningstræningen er at træne rollen som akademiker og som professionel.

Den uddannelsessøgende psykolog skal efter endt forskningstræning være i stand til at:

- anvende forskningsbaseret viden til udarbejdelsen af opgaver, kliniske vejledninger, instrukser, procedurevejledninger mv.
- redegøre for teori om forskningsmetode
- identificere forskningsrelevante områder, formulere hypoteser og udarbejde projektbeskrivelser
- kunne medvirke til at indføre ny viden i daglig praksis
- kunne erhverve, vedligeholde og anvende ny viden, herunder videnskabsteori.

4.6 Vurdering og evaluering af kompetencer

I målbeskrivelsen er beskrevet en række forskellige vurderingsstrategier og evalueringsværktøjer, som uddybes i det følgende:

Struktureret kollegial bedømmelse

Herved forstås en struktureret bedømmelse af observeret adfærd, som den uddannelsessøgende psykolog udviser under udførelse af det daglige arbejde. Det er en forudsætning, at arbejdet tilrettelægges på en sådan måde, at klinisk vejleder og/eller kolleger kan observere den uddannelsessøgende i udførelsen af arbejdsopgaver. Den uddannelsessøgende skal selv meddele hovedvejlederen, at der ønskes en bedømmelse af en given situation med henblik på attestation af opnået uddannelsesmål. Bedømmelseskemaer skal som hovedregel produceres ud fra afsnittets instruks på det pågældende område. Struktureret kollegial bedømmelse kan og bør også anvendes som element i læringsmetoderne, idet det giver mulighed for

vejledende feedback. Metoden kan bruges til at evaluere praktiske færdigheder af meget forskellige slags. Reliabiliteten kan styrkes ved strukturering, dvs. at man i forvejen gennemtænker færdigheden og konstruerer et bedømmelsesskema, og ved at øge antallet af observationstilfælde. Endvidere øges reliabiliteten ved at flere og uafhængige bedømmere deltager.

Audit på journalmaterialer

Ved audit forstås en struktureret bedømmelse af skriftligt materiale udarbejdet som led i den uddannelsessøgende psykologs daglige arbejde. Bedømmelsen sker ved klinisk vejleder/hovedvejleder. Den uddannelsessøgende indsamler kopi af det nødvendige antal journaler, epikriser m.v. til brug for audit. Det vil således være de journaler, epikriser m.v., som den uddannelsessøgende anser for de bedst egnede at præsentere til evaluering. De kriterier, der kan indgå i bedømmelsen, kan være anamnesens grundighed, fuldstændighed af den psykopatologiske undersøgelse, kvalitet af diagnostiske overvejelser, hvilke undersøgelser der bliver ordineret, mv. Til hvert område bør udarbejdes en simpel skala til bedømmelse, fx fuldt professionelt, tilfredsstillende, ikke tilfredsstillende, ikke udført, hvilket er med til at øge metodens reliabilitet.

Vejledersamtaler

Vejledersamtaler kan indgå i uddannelsesforløbet både som læringsmetode og vurderingsstrategi. Den uddannelsesansvarlige specialpsykolog har ansvaret for, i samarbejde med hovedvejleder, at sikre den uddannelsessøgende psykologs tilegnelse af målbeskrivelsens kompetencer. Det sker bl.a. ved at gennemføre introduktions-, justerings- og evalueringssamtaler. Samtalerne dokumenteres i den uddannelsessøgendes portefølje.

Hver blok gennem hele uddannelsen indledes med en *introduktionssamtale*. Formålet er at fastslå den uddannelsessøgende psykologs kompetenceniveau og udarbejde en individuel uddannelsesplan inden for rammerne af målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen tager hensyn til det hidtidige uddannelsesforløb og den uddannelsessøgendes særlige interesser. På baggrund af samtalen udarbejder den uddannelsessøgende psykolog i samarbejde med hovedvejleder/den uddannelsesansvarlige specialpsykolog en specifik uddannelsesplan for det kommende forløb.

Justerings samtalen gennemføres halvvejs i forløbet. Samtalen tager udgangspunkt i den tidligere udarbejdede uddannelsesplan, tilbagemeldinger fra hovedvejleder og kliniske vejledere samt den uddannelsessøgendes logbog. På baggrund af samtalen kan uddannelsesplanen revideres.

Slutevalueringssamtalen gennemføres hen imod slutningen af opholdet. Der gøres status i forhold til uddannelsesplanen og målbeskrivelsen. Formålet er at afgøre, om den uddannelsessøgende psykolog har opnået en tilfredsstillende kompetenceudvikling i forhold til målbeskrivelsen. Uddannelsesplanen samt reviderede versioner godkendes og underskrives af den uddannelsesansvarlige psykolog.

Der gennemføres introduktions- justerings- og evalueringssamtale hvert år svarende til hver blok i uddannelsesforløbet. Det kan være nødvendigt at afholde flere justeringssamtaler inden for en blok, hvis det konkret vurderes, at der er behov for en nøjere opfølgning på den uddannelsessøgendes kompetenceudvikling.

360-graders evaluering/kollegial vurdering

En 360-graders evaluering vil kunne indgå som vurderingsstrategi i relation til kompetencer inden for "samarbejder" "kommunikator" og "leder/administrator". Metoden egner sig til bedømmelse af den uddannelsessøgende psykologs adfærd i systemet, dvs. til bedømmelse af kompetencer, som evne til at arbejde i forskellige funktioner, samarbejde, kommunikere med systemet m.v. Fordelen er, at der samles struktureret information ind fra mange personer, som har forskellige funktioner i systemet. Det kan eksempelvis være patienter, pårørende, den uddannelsesansvarlige specialpsykolog, en speciallæge med kendskab til specialpsykologuddannelsen, en vejleder, en afdelingssygeplejerske, en sekretær etc., samt andre samarbejdspartnere af betydning for psykologens funktion i systemet, f.eks. en ergoterapeut, socialrådgivere og andre. Metoden består i, at den uddannelsessøgende psykolog bedømmes af flere personer ud fra en vurderingsskala. Bedømmerne skal have mulighed for direkte observation, hvilket giver en betydelig mere sikker bedømmelse end f.eks. en udtalelse fra en eller to vejledere. Der er således mulighed for en meget alsidig bedømmelse. Videnskabelige studier har vist, at metoden har god reliabilitet, hvis antallet af bedømmere er 10 eller flere. Evalueringer fra de forskellige bedømmere bliver samlet ind, middelværdier kalkuleret og helhedsbilledet bliver vurderet af den eller dem, der skal evaluere. Bedømmelsen danner baggrund for vejledersamtaler, hvor den uddannelsessøgendes stærke og svage sider drøftes.

Godkendte kurser

Tilfredsstillende gennemførelse af kurser attesteres af kursusleder. Kursusbeviser indgår i porteføljen.